

ISIKLIK VÕI AMETIAUTO

ISIKLIK VÕI AMETIAUTO

Supported by
INTELLIGENT ENERGY
EUROPE

AUTORID

Liyana Adjarova, Plovdivi Energiaagentuur

Ina Karova, Plovdivi Energiaagentuur

Ioanna Lepinioti, iMpronta di Massimo Infunti

Billy Carslaw, Birminghami Kaubanduskoja Grupp

TOIMETAJAD

Massimo Infunti

Domenico de Leonardis

TÄNAME

Soovime tänada hr Domenico de Leonardist, liikumise korraldamise eksperti, tema suure panuse eest käesoleva dokumendi ettevalmistamisel.

MoMa.BIZ website: <http://moma.biz>

Image source: www.eltis.org

KOOSTÖÖPARTNERID

Provincia
di Asti

ENERGIA
AGENCY
PLOVDIV

EREN
ENERGIA RESEARCH AND INNOVATION

Comune
di Asti

TAUSTINFO 6. ISIKLIK VÕI AMETIAUTO

Töötajad kipuvad tööl käimiseks kasutama isiklikku autot. See tagab neile paindlikkuse ja sõltumatuse. Nad käivad poes, viivad lapsed kooli või lasteaeda jne. Isikliku sõiduauto kasutamine on mõistlik.

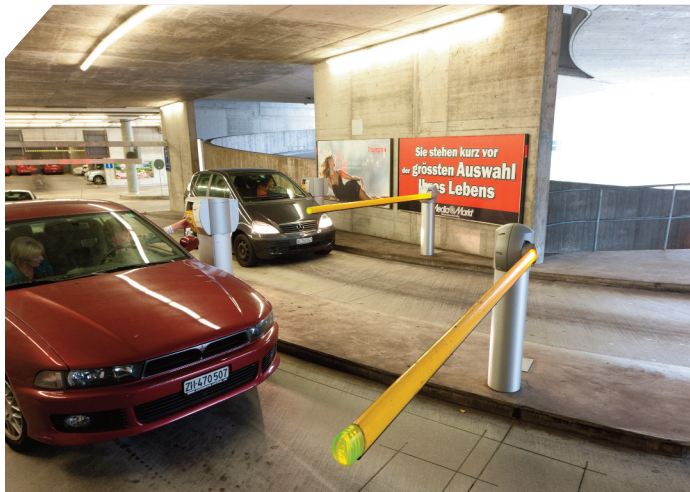
Seetõttu teevad üksikud juhid suuremal hulgal sõite töökoha ja kodu vahet. See tingib omakorda liiklusummikud tiptundidel ja suureneb võimalus sattuda liiklusõnnetusse. Juhtide väitel tekitavad sellised olukorrad stressi ja üksindust.

Mis puutub liikuvuskorraldusse, siis isikliku sõiduauto kasutamine ei ole äri- ja tootmisala liikuvusolukorra parandamiseks parim lahendus ning seepärast tuleb võtta meetmeid, et soodustada üleminekut säästvamatele transpordivahenditele.

Isiklikke ja ametisõidukeid käsitleva taustinfo kastis esitatakse loetelu meetmetest, mille eesmärgiks on mõjutada inimesi mitte käima tööl autoga. Iga liikuvusmeede sisaldab peamiste edutegurite loetelu ja juhib tähelepanu võimalikele tõketele meetme kasutusele võtmisel. Käesolev taustinfo sisaldab loetelu kasulikest veebipõhistest materjalidest ja abivahenditest, kust on võimalik saada lisainnustust.

Seega, kui soovite juurutada autode kasutamise põhimõtteid äri- ja tootmisalal, siis:

- tutvuge erinevate meetmetega;
- valige kohalikele oludele sobivaimad;
- pidage nõu kohaliku/piirkondliku omavalitsusüksuse või riigiasutusega, sest nad võivad pakkuda tuge;
- võtke meetmeid ja reklaamide neid.

6.1 AUTOGA JUURDEPÄÄS ÄRI- JA TOOTMISALALE

Meetme kirjeldus. Töötaja või külastaja saab sõita äri- ja tootmisalale autoga.

Ehkki pakutud lahendused peaksid aitama vähendada tänavatel liikuvate isiklike sõiduautode ja ühe reisijaga liikuvate autode arvu, pööratakse nende raames tähelepanu ka äri- ja tootmisala külastatavusele isikliku autoga.

Tähtis on tunda äri- ja tootmisala ümbritseva piirkonnaga ühendavate teede süsteemi, sest see aitab mõista töötajate mõttekäiku ning võimalikku käitumise muutust muude liikumisvõimaluste kasuks. Autoga ligipääsetavus on samuti tähtis selleks, et töötajad ja/või kliendid, kellel ei ole äri- ja tootmisalale jõudmiseks muid võimalusi, saaksid alale pääseda.

Teisalt on äri- ja tootmisala ettevõtetel, kuhu saab sõita isikliku sõiduautoga, potentsiaali erasõidukite ühiskasutuseks ning ühisautode kasutuseks või võimalus kasutada parkimislahendusi ja seeläbi vähendada ümberkaudset liiklusvoogu.

Peamised edutegurid

- Äri- ja tootmisalale viiva teedevõrgu hea tundmine.
- Selge ülevaade liiklusvahenditest, mida töötajad töölkäimiseks kasutavad.
- Võimalikud alternatiivid.

- Soodustuste pakkumine töötajatele, kelle isiklik sõiduauto on ühiskasutuses või kes pöörduvad alternatiivsete transpordivahendite poole.

Võimalikud takistused

- Suur liikluskoormus.
- Töötajad ei taha minna üle erasõidukite ühiskasutusele ega muudele alternatiivsetele transpordiliikidele.
- Äri- ja tootmisala lähedal transporditeenuseid ei pakuta, mistõttu töötajad eelistavad isiklikku autot.

6.2 TÖÖSÕITUDE OPTIMEERIMINE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala kehtestab lahenduse töösõitude arvu vähendamiseks (nt telekonverentsid, tarkvara, paberipõhine skeem, suuliselt koordineeritud lahendus).

Telekonverentsid on muutumas ettevõtetes üha populaarsemaks ja see on ilmselt lihtsaim ning kõige tõhusam viis töösõitude arvu vähendamiseks. Vajalik on algne tehnoloogiainvesteering, ent rahalise säästu tõttu on see põhjendatud.

Lisaks saab võtta kasutusele töösõitude haldussüsteemi, et veelgi

minimeerida töösõitide arvu. Näiteks saab ühe sõiduga ajada joonde kaks-kolm asja, millega seotud sihtpunkt on sama. See meede säästab raha ning toetab äri- ja tootmisala keskkonnasäästlikkuse kuvandit.

Peamised edutegurid

- Investeering telekonverentsi tehnoloogiasse.
- Süsteemi hea juhtimine.
- Hea sünergia töötajate koosolekute ja ülesannetega.
- Ühissõitide võimalus.

Võimalikud takistused

- Võib-olla on vaja investeerida tarkvarasse ja seda kasutavatesse töötajatesse.
- Aeglane tasuvus.
- Tarkvarasüsteemi halb juhtimine.
- Töötajad ei taha sõita koos töökaaslastega, kelle sihtpunkt on sama.

Hea praktika

- Zurich (Ühendkuningriik) propageeris audio- ja videokonverentsi, et vähendada töösõite nelja keskuse vahel (Swindon, Portsmouth, Cheltenham ja Fareham). Seadmed osutusid väga populaarseks ja aitasid märkimisväärselt vähendada regulaarseid sõite keskuste vahel. Iga-aastane töösõitide kilometraaž on vähenenud enam kui 1,6 miljoni kilomeetri võrra, kütusekuludelt on säästetud 122 000 naela ja lisaks on tehtud 17 000 lisatöötundi.²

- Royal Bank of Scotlandi (Ühendkuningriik) hinnangul säästab ta tänu videokonverentsi seadmetele töösõitute arvelt üle 70 000 naela kuus³

6.3 MÕISTLIKUM JA TÕHUSAM AUTODE KASUTUS TÖÖSÕITUDEKS

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala toetab autode tõhusamat kasutamist töösõitudeks.

Kui äri- ja tootmisala ettevõtetel tuleb teha palju töösõite, siis on mõistlik võtta meetmeid isiklike ja ametisõidukite kasutamise vähendamiseks nende sõitude tarbeks. Näiteks võib soovitada töötajatele muid transpordiliike. Töötajaid võib sundida või soodustuste abil mõjutada kasutama töösõitudeks muid transpordiliike.

Samuti soovitatakse varustada töösõitudeks kasutatavad autod süsteemidega, mis võimaldavad sõite optimeerida (nt GPS-süsteemid parima teekonna valikuks).

Selle meetme tarbeks vajalik investeering sõltub äri- ja tootmisala

kasutatavatest abivahenditest. Sellest hoolimata vähendab edukas rakendamine nii kulusid kui ka toetab äri- ja tootmisala keskkonnasäästlikku kuvandit.

Peamised edutegurid

- Aktiivne autode kasutamine.
- Regulaarsed töösõidud.

Võimalikud takistused

- Investeeringute vajalikkus.
- Aeglane tasuvus.
- Äri- ja tootmisala autokasutus on juba optimaalne.

Hea praktika

- Hollandi firma ZHEW rakendas lõimitud süsteemi, et vähendada isiklike ja ametisõidukite kasutamist töösõitudeks. Ettevõtte koordineerimiskeskus otsustab, mis transpordiliike töötajad töösõitudeks kasutama peavad. See tagab selle, et ettevõtte saab ohjata ja vähendada töösõitude kulusid ning isiklike sõiduautode arvu, millega tehakse nii töösõite kui ka sõidetakse tööle ja koju.¹

6.4 MÕISTLIKUM AUTOKASUTUS TÖÖGA MITTESEOTUD SÕITUDEKS

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisalal on oma sõidukipark, mis on töötajatele kättesaadav tööga mitteseotud (isiklikeks või ühisteks) sõitudeks.

Äri- ja tootmisala ettevõtted võivad teha oma sõidukipargi töötajatele tööga mitteseotud sõitude tarbeks (nt vaba aja veetmiseks, sisseostude tegemiseks, treeningutel käimiseks jne) kättesaadavaks pärast tööaega. Äri- ja tootmisala osutab oma ühisauto teenust oma töötajatele. Meede on väga kasulik nendele, kes sõidavad või võivad sõita tööle alternatiivsete transpordivahenditega (nt jalgratas, algsi liikumine, ühissõidukid), ent aegajalt vajavad siiski autot.

Nagu ühisauto kasutamise puhul, nii eeldatakse ka siin, et see meede mõjutab töötajaid loobuma auto soetamisest või koguni olemasolevat autot müüma ning kasutama alternatiivseid transpordivahendeid (ühissõidukid, jalgratas, jalgsi liikumine) ja kokkuvõttes vähem sõitma.

Üheks võimaluseks on ka sõlmida leping taksofirmaga ja leppida kokku transporditeenuste hind.

Peamised edutegurid

- Äri- ja tootmisalale on lihtne juurdepääs alternatiivsete transpordivahendite abil.
- Hea juhtimissüsteem töötajate ühisauto kasutamise koordineerimiseks.

- Isiklike autode ning äri- ja tootmisala autode ebatõhus kasutamine.
- Parkimiskohtade nappus.
- Reklaam ja teadlikkus.
- Kokkulepe äri- ja tootmisala läheduses tegutsevate teenusepakkujatega (nt äri- ja tootmisala lasteaid).

Võimalikud takistused

- Vajalikud on investeeringud sõidukipargi haldamise tarkvarasse.
- Alternatiivsete transpordivahendite kvaliteet on kehv või olematu.
- Tervishoiu- ja ohutusküsimused.
- Napib parkimiskohti.

6.5 PARGI JA SÕIDA

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala pakub töötajatele pargi-ja-sõida teenuseid.

Pargi-ja-sõida rajatised on autoparklad, millel on ühistranspordi- ja muude säästvate transpordiliikide ühendused, mis võimaldavad töötajatel ja/või külastajatel, kes suunduvad äri- ja tootmisalale, jätta oma autod ning teha ülejäänud sõidud ühistranspordi, jalgratta või ühiskasutuses erasõidukiga.

Pargi-ja-sõida rajatised asuvad reeglina äärelinna bussi- ning raudteejaamades ja pakuvad põhiühendusi teiste transpordiliikidega (jalgratas, jalakäijate alad, ühissõidukid jms).

Hea praktika on osutada pargi-ja-sõida teenust töötajatele, et soodustada säästvat liikuvust vähemalt osaliselt ning vähendada liiklust äri- ja tootmisala läheduses.

Peamised edutegurid

- Töötajate liikuvusvajaduste põhjalik tundmine.
- Pargi-ja-sõida rajatised asuvad äri- ja tootmisala ning töötajate sõidumarsruuti silmas pidades strateegiliselt heades kohtades.
- Koostöö kohaliku omavalitsusüksuse ja transpordifirmaga.
- Teave pargi-ja-sõida rajatiste kohta on kättesaadav.
- Teenust täiendab hästiarenenud transpordisüsteem ja liikuvuskeem.
- Soodustused töötajatele (nt soodsamad ühistranspordipiletid).
- Reklaami- ja teadlikkuse suurendamise kampaania.

Võimalikud takistused

- Rajatised nõuavad investeeringuid.
- Muud teenused ei ole nii arenenud – ei ole erasõidukite ega ühisautode kasutust, ühistransport on kehv.
- Töötajad ei taha seda kasutada.

Hea praktika

- Brüsselis (Belgia) pakub kristlike töötajate liikumine lähedalasuvas jaamas jalgrataste broneerimise ja üürimise teenust. Jalgrattad paigutatakse jaamas eraldi ruumi, millele on juurdepääs vaid asutuse töötajatel. Üüfirma hooldab jalgrattaid ja pakub jalgrattalukke.¹

6.6 PARKIMISTASUD

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala kasutab oma territooriumil tasuta parkimist.

Tasulise parkimise kasutamine äri- ja tootmisalal võib olla vastuoluline meede, ent võib osutada ka üheks parimaks lahenduseks alternatiivsete liiklusvahendite kasutamise edendamiseks ning autodega seotud probleemide lahendamiseks (nt parkimiskaos) äri- ja tootmisalal.

See meede on kõige edukam seal, kus parkimiskohti napib nii äri- ja tootmisalal kui ka ümberkaudes piirkonnas. Pealegi tuleb sel juhul kõik hoolikalt läbi mõelda, et see oleks töötajate (sh direktorite ja muude juhtide) suhtes õiglane ning väldiks nende karistamist, kellel ei ole äri- ja tootmisalale jõudmiseks isiklikule autole alternatiivi. Näiteks töötajad, kes elavad piirkondades, millel on hea transpordi- või jalgrattaühendus äri- ja

tootmisalaga jne, võiksid maksta suuremat parkimistasu võrreldes nendega, kes tulevad kehva teenindusega piirkondadest.

Lisaks võiks see meede pakkuda soodustusi töötajatele, kes vahetavad isikliku auto alternatiivsete transpordiliikide vastu (nt ühistranspordi piletihinna kaasrahastamine).

Soovitav on kasutada parkimistasudest saadud tulu alternatiivsete transpordiliikide parandamiseks ja edendamiseks ning töötajate stimuleerimiseks.

Peamised edutegurid

- Äri- ja tootmisalale on lihtne juurdepääs alternatiivsete transpordivahendite abil.
- Parkimistasude lahendus on hoolikalt läbi mõeldud ega karista töötajaid, kellel ei ole alternatiive isikliku auto kasutamisele äri- ja tootmisalale jõudmiseks.
- Parkimistasud on mõistlikud.
- Soodustused nendele, kes lähevad üle säästvale transpordivahendile.
- Parkimiskohtade nappus äri- ja tootmisalal.
- Parkimiskohtade nappus või vaba parkimisruumi puudumine äri- ja tootmisala ümbruses.

Võimalikud takistused

- Piisavalt parkimiskohti nii töötajate kui ka külastajate jaoks.
- Tasuta parkimine ümberkaudses piirkonnas.

Hea praktika

- Zürichis (Šveits) on kõik Cantonal Banki töötajad pidanud alates 1995. aastast maksma parkimistasu (kesklinnas parkimine maksab 50 eurot kuus; väljaspool kesklinna parkimine maksab 30 eurot kuus). Ruumi jaotamisel eelistatakse neid, kes peavad kodust tööle sõitma üle tunni, puuetega inimesi ja neid, kes peavad sageli kasutama isiklikku autot töösõitudeks.¹
- Liechtensteiner Landesbank võttis kasutusele omapärase süsteemi, mille puhul töötajad, kes ei saa püsivat parkimiskohta, saavad kasutada parkimiskohta kindel arv kordi aasta jooksul. Nad saavad ise määrata päevad, millal tahavad autoga tööle tulla ja parkimiskohta kasutada. Muudel päevadel saavad nad tulla bussi, ratta, ühiskasutuses erasõidukiga vms.¹
- Derby (Ühendkuningriik) kesklinna serval asuv Egg küsib töötajatelt objektil parkimise eest 75 penni päevas. Saadud tulude arvelt toetatakse ja rahastatakse kahe bussi kasutamist. Kokkuvõttes on parkimistasu oluline tuluaallikas ettevõtte liikuvuskava rahastamiseks ja hoovaks, mille abil kutsuda esile kasutatavate liiklusvahendite muutusi tulevikus.²

6.7 PARKIMISKORRALDUS

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala pöörab tähelepanu oma territooriumil parkimiseks eraldatud alale ning rakendab parkimiskorralduslahendust.

Äri- ja tootmisala ettevõtted peavad võtma kasutusele erinevad põhimõtted ja abinõud, et parkimisressurssi tõhusamalt ning liikuvusele sobivamalt ära kasutada. Parkimiskorraldus võib pakkuda mitmeid eeliseid:

- aidata lahendada parkimisega seotud probleeme äri- ja tootmisalal, kus napib parkimiskohti;
- soodustada parkimisala õiglasemat kasutamist töötajate seas (sh direktorid ja ülejäänud juhid);
- vähendab maakasutust;
- tekitab tulu, mida saaks investeerida säästvasse liikuvusse (meede 6.5 "Parkimistasud");
- soodustab kõndimist äri- ja tootmisalal, muutes selle jalgsi läbitavamaks;
- toetab liikuvuskorraldust üldiselt ja aitab vähendada liiklusummikuid, reostust, energiatarvet, liiklusõnnetusi jne.

Sellest hoolimata on edukaks parkimislahenduseks vaja, et äri- ja tootmisala ettevõtetel oleks ühine visioon parkimispõhimõtetest ning nad lepiksid kokku võetavates meetmetes. Seepärast soovitatakse enne parkimiskorraldusmeetme võtmist selgitada välja äri- ja tootmisala töötajate liikuvusvajadused, analüüsida parkimisprobleeme, arutada võimalusi ja jõuda kokkuleppele rakendatavas lahenduses.

Töötajate kaasamine arutellu enne parkimiskorralduslahenduse väljatöötamist on oluline lahenduse sujuvaks realiseerimiseks ja töötajate tulevase vastupanu vältimiseks.

Lisaks peaks äri- ja tootmisala, kes soovib rakendada parkimiskorraldust, pöörama tähelepanu oma territooriumil asuva parkimisala laiendamisele. Mida rohkem parkimiskohti on, seda raskem on võtta muid parkimiskorralduslikke meetmeid või panna töötajaid valima isikliku auto asemel alternatiivseid liiklusvahendeid.

Väiksema ala eraldamisel parkimiseks on lisaeeliseid. Äri- ja tootmisalal on rohkem ruumi, mida saab kasutada muudeks, kasulikumateks või viljakamateks tegevusteks, nt töötajate/külastajate rajatiste tarbeks, ettevõtete edasiarendamiseks jne.

Parkimiskorralduslahenduses kasutatavad meetmed sõltuvad kohalikust olukorrast ja võivad seetõttu olla väga erinevad. Käesolev taustinfo kast võib olla inspireeriv, sest siin on loetletud hulk meetmeid.

Peamised edutegurid

- Töötajate liikuvusvajaduste põhjalik tundmine.
- Hea arusaam isikliku auto kasutamise alternatiividest äri- ja tootmisalal.
- Hea koostöö äri- ja tootmisalal asuvate ettevõtete vahel.
- Selge arusaam äri- ja tootmisala liikuvusest tulevikus.
- Ettevõtete ühine arusaam parkimispõhimõtetest.

- Pidev suhtlus ja koostöö töötajatega.
- Alternatiivide ja soodustuste pakkumine enne parkimisala piiramist.
- Pargi- ja sõida rajatiste pakkumine.

Võimalikud takistused

- Äri- ja tootmisala ettevõtted ei ole ühel meelel.
- Isiklikule autole ei ole alternatiive.
- Piisavalt tasuta parkimiskohti väljaspool äri- ja tootmisala.
- Töötajate vastuseis.

Hea praktika

- Grazis (Austria) asub Steiermärkische Gebietskrankenkasse kesklinnas, kus parkimine on piiratud. Ta võttis oma parkimiskohtade tarbeks kasutusele parkimiskorralduse süsteemi. Süsteem on kombinatsioon juurdepääsuõigusest (vajadus kasutada autot töö tegemiseks, alternatiivsed liiklusvahendid, puue) ja tasust (36 eurot kuus). Töötasu ja ametikoht ei ole tingimused – ka tegevdirektor maksab parkimiskoha eest, ehkki tal on autot vaja töö jaoks.¹
- Rijnstate haiglal Arnhemis (Holland) napib parkimiskohti 2700le töötajale, mistõttu haigla juhtkond otsustas toetada isikliku auto alternatiive. Haigla uuris kõigi töötajate kasutatavaid võimalikke transpordiliike. Autokeskset transpordialast nõu saanud töötajad said haigla alal parkida soodsama hinnaga ja vaid öises vahetuses töötajad said parkida tasuta.

6.8 AUTOVABAD ALAD

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala on enda sees määranud autovabad alad.

Äri- ja tootmisala ettevõtted, kes on iseäranis huvitatud oma keskkonnasäästlikust kuvandist, püüavad tekitada äri- ja tootmisalale autovaba ala ja ambitsioonikamad neist püüavad muuta kogu äri- ja tootmisala autovabaks. See karm ja radikaalne meede võib kutsuda esile märkimisväärse vastupanu nii kõrgema juhtkonna kui ka töötajate hulgas.

Meede ei ole üdini positiivne, kui äri- ja tootmisala ettevõtetel on suur külastajatevoog. Ent kui äri- ja tootmisala ettevõtted soovivad oma töötajate seas suruda läbi keskkonnasäästlikke alternatiive, siis peaksid nad kasutama võimalust meedet võtta.

Peamised edutegurid

- Suur huvi kõrgema juhtkonna ja töötajate poolt, keda huvitab ettevõtte keskkonnasäästlik kuvand.
- Väike sõidukite arv äri- ja tootmisalal.
- Head ühistranspordiühendused, hea jalgrattateede võrk ning jalakäijate alad äri- ja tootmisala ümbruses.
- Äri- ja tootmisala pakub töötajatele ning külastajatele oma territooriumil liikumiseks jalgrattaid.
- Äri- ja tootmisala läheduses asuvad teenused (s.o supermarket,

- postkontor, pank).
- Kasutada saab pargi-ja-sõida võimalusi.

Võimalikud takistused

- Puuduvad parkimis- või pargi-ja-sõida võimalused.
- Puuduvad ühisjalgrattad.
- Puudub majanduslik huvi.
- Kehv taristu – ei ole jalgrattateid, jalakäijate alasid ega kõnniteid.

6.9 JUURDEPÄÄSU REGULEERIMINE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala annab teatud transpordiliikidele (nt erasõiduki ühiskasutus) eelisõigused.

Juurdepääsu reguleerimine sarnaneb parkimiskorraldusega ühe teise aspekti poolest: näiteks võib tagada juurdepääsu äri- ja tootmisala ettevõtetele üksnes erasõidukite ühiskasutajatele. Juurdepääsu reguleerimine võib olla ajapõhine, s.o autoga juurdepääsu aluseks äri- ja tootmisalale on töötajate tööaeg. Juurdepääsu aluseks võib olla ka ühe autoga sõitvate töötajate arv (nt vaid erasõiduki ühiskasutajatel lubatakse tulla äri- ja tootmisalale autoga).

Juurdepääsu reguleerimine rahustab liiklusvoogu, samuti vähendab parkimis- ja muude rajatiste hoolduskulusid. Tegu on survemeetmega. Seepärast peaks juhtkond mõistma, et probleemiks ei ole autode suur arv, vaid töötajate liikuvuskäitumine.

Negatiivsete tulemuste ja negatiivse suhtumise ennetamiseks meetme võtmisel tuleb alustada pehmematest meetmetest ja stiimulitest. Seejärel võib kasutada piiravat lähenemisi.

Peamised edutegurid

- Juurdepääsu äri- ja tootmisalale reguleeritakse.
- Head teadmised äri- ja tootmisala inimvoo kohta.
- Hea ajurünnak võimalike piiravate lahenduste teemal – missugusele sihtrühmale keskenduda.
- Pehme meetmete võtmine enne piiravaid meetmeid.
- Adekvaatsed alternatiivid töö ja kodu vahet liikumiseks kasutatavatele transpordivahenditele.
- Pakutakse alapõhist alternatiivi (ratastele mõeldud rajatised, suurepärase ühistranspordivõrk, garanteeritud kojusõit).
- Vajadus investeeringute järele puudub.

Võimalikud takistused

- Kõrgem juhtkond on vastu.
- Töötajad on vastu.
- Küllastajate seisukohast on tegu ebaadekvaatse meetmega.
- Juurdepääsu äri- ja tootmisalale ei ole võimalik reguleerida.
- Parkimisvõimalused endast probleemi ei kujuta.
- Mõju on raske hinnata.

Hea praktika

- Asda peakontor Leedsis (Ühendkuningriik) kasutab erasõidukite ühiskasutuse lahendust, mille puhul autodel, mida jagavad kaks või enam töötajat, on eelisõigus 75 reserveeritud parkimiskohale.³

6.10 PIIRANGUD SÕIDUKITELE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala rakendab piiranguid, mille aluseks on saabuivate sõidukite heitmed.

Äri- ja tootmisala võib kehtestada piirangud sõidukitüüpidele (nt kütus ja heitgaasid, vanus, suurus jne). See näitab tema kuvandit, ent võib tekitada töötajate seas ka negatiivse hoiaku. Seepärast on mõistlik algul parandada alternatiivsete liiklusvahenditega seonduvat (jalgrattateed ja -rajatised, jalakäijate alad, piletite ja kaartide eripakkumised) ja tekitada stiimuleid nende alternatiivide kasutamiseks.

Seda meetet tuleb hoolikalt kaaluda, sest see võib osutada diskrimineerivaks.

Peamised edutegurid

- Suurepärase tasakaalu piirangute ja stiimulite vahel.
- Head teadmised levinumatest sõidukitüüpidest, mis äri- ja tootmisalal liiguvad.
- Hea ajurünnak võimalike piiravate lahenduste teemal – missugusele sihtrühmale keskenduda.
- Piirangud kehtestatakse järk-järgult.
- Piirangute sihtrühmade tuvastamine.
- Pakutakse alapehikult alternatiivi (jalgrattastele mõeldud rajatised,

- suurepärase ühistranspordivõrk, garanteeritud kojusõit).
- Vajadus investeeringute järele puudub.
- Kooskõlastamine ametivõimude põhimõtetega.

Võimalikud takistused

- Kõrgem juhtkond on vastu.
- Töötajad on vastu.
- Mõju on raske hinnata.

6.11 ÄRI- JA TOOTMISALA EELISTAB HEITMEVABU JA ENERGIASÄÄSTLIKKE SÕIDUKEID

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisalale kuuluvad energiasäästlikud autod või sellised autod, mis kasutavad alternatiivset kütust või elektrit.

Kui äri- ja tootmisala soovib arendada keskkonnasäästlikku kuvandit, siis on mõistlik eelistada keskkonnasäästlike sõidukite kasutamist. Parim lahendus on soetada töösõitjate tarbeks hulk heitmevabu või elektriautosid. See hoiab kokku raha kütusekuludelt ning toetab äri- ja tootmisala keskkonnasäästlikku kuvandit.

Peamised edutegurid

- Hea lahendus äri- ja tootmisala heitmevabade sõidukite kasutamiseks.
- Koostöö heitmevaba tehnoloogiat pakkuvate ettevõtetega.
- Reklaamikampaania.
- Suured investeeringud sellistesse sõidukitesse.
- Kombineerimine muude meetmetega.

Võimalikud takistused

- Sõidukite kehv haldus.
- Investeeringute vajalikkus.
- Aeglane tasuvus.

Hea praktika

- Belgias investeerib pealinna Brüsseli piirkonna valitsus olemasolevate autode järkjärgulisse asendamisse elektriautodega. Iga-aastane lisakulu sõiduki kohta oleks vaid 650 eurot.¹
- Cheshire'i maavalitsus kasutab mitut vedelgaasi tarbivat sõidukit: kolme ühiskasutuses hübriidautot, seitset insenerteenuste üksuse sõidukit, kaht kaubikut ja üht väikebussi.³

6.12 ALTERNATIIVKÜTUSED

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisalal on põhimõtted alternatiivkütuste kasutamiseks oma töötajate poolt või pakub ta alternatiivkütust tarvitavat sõidukit kasutavatele töötajatele soodustusi.

Reeglina ei ole vaid alternatiivkütustega seotud meetmed kuigi edukad. Paljudel juhtudel on raske või koguni tehniliselt võimatu muuta sõiduk fossiilkütuseid tarvitavast sõidukist alternatiivkütust tarvitavaks sõidukiks ja selleks on vaja märkimisväärset alginvesteeringut. Kui aga töötaja on nõus minema üle alternatiivkütusele (nt bensiini asemel gaasile), siis avastavad nad, et see on kulutõhus ja algsed üleminekukulud saavad kiiresti tagasi teenitud.

Tähele tuleb panna seda, et investeering energiasäästlikku sõidukisse tähendab suurt väljaminekut töötajale, mistõttu äri- ja tootmisala ettevõtted peaksid pakkuma soodustusi neile, kes otsustavad alternatiivkütuse kasuks või soovivad soetada rohelisema sõiduki, mille heitmed ja kütusekulu on väiksemad. Sellisel juhul on tähtis kaaluda sarnaseid soodustusi, mida võidakse teha riiklikul või piirkondlikul tasandil.

Peamised edutegurid

- Koostöö alternatiivkütuste pakkuja või gaasitanklaga.
- Soodustused töötajatele alternatiivkütusele üleminekuks.
- Pidevad soodustused töötajatele, kes on alternatiivkütusele üle läinud.

- Koostöö elektrisõidukite pakkujatega.
- Äri- ja tootmisalale paigutatud laadimispunktid.

Võimalikud takistused

- Sõidukeid ei ole võimalik alternatiivkütuste jaoks ümber ehitada.
- Töötaja peab tegema suure investeeingu.

Hea praktika

- Banca SAI (Itaalia) alandab laenuintressi kuni 50% ettevõtte töötajatele, kes soetavad vedelgaasi või maagaasi tarbiva auto.
- Värviliste metallide tehas Plovdivis (Bulgaaria) tagab parkimiskohad heitmevabadele sõidukitele ja erasõidukite ühiskasutajatele.⁵

6.13 SÄÄSTLIKU SÕIDU KOOLITUS, ENERGIASÄÄSTLIK AUTOKASUTUS

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala pakub säästliku sõidu koolitust või pakub soodustusi juhtidele, kes kasutavad säästlikku sõidustiili.

Enamik juhte hindab sõidukoolituse või säästliku sõidukoolituse mõju, sest nad märkavad erinevust ülalpidamiskuludes enne ja pärast koolitust. Tegu on kahtlemata hea ja mõistliku investeeinguga, mille abil saab vähendada kütusekulu kuni 15%. See on tungivalt soovitatav äri- ja tootmisala ette-

võtetele, mille töötajad kasutavad palju isiklike sõidukeid.

Meetme mõju on märkimisväärne, sest see ei piirdu vaid töölkäimisega, vaid laieneb kõikidele autosõitutele.

Peamised edutegurid

- Seda saab kohaldada kõikidele juhtidele (s.o isiklike sõidukite, ühisbusside ja koguni veokite juhtidele).
- Koolitusega kaasneb praktika ja materjalid: käsiraamatud, brošüürid jne.
- Suur mõju kütusesäästule.
- Sõidukijuhile mugav.
- Koolitus soodustab head liikluskultuuri.
- Ettevõtte katab kõik koolituskulud või vähemasti osa neist.
- Töötajate motiveerimine.
- Koolitus võib teenida ka meeskonna tugevdamise eesmärki.

Võimalikud takistused

- Teenus ei ole vastavas piirkonnas kättesaadav.
- Investeeringute vajalikkus.
- Vähe huvitatud inimesi.
- Juht ei kasuta õpitud.

Hea praktika

- Šveitsis pakuvad paljud asutused eraldi sõidukijuhtimiskoolitust kütusekulu vähendamiseks. Seda toetab riiklik energiasäästu tegevuskava. Koolitus koosneb teooriast ja praktikast. Ettevõtte Walter Rentsch 200 sõidukijuhti läbisid koolituse. Aastaga õnnestus vähendada kogu autopargi kütusekulu 6%, mille tulemusena vähenesid bensiinikulud 46 000 Šveitsi franki ja õnnetuste arv vähenes 35%.¹
- Ühendkuningriigis toetab Sainsburys Supermarkets and Homebase töötajate vastutustundlikku liiklemist. Kõigile ettevõtte autojuhtidele on antud sõiduvõtete parima praktika alast nõu. Peamised põhimõtted on autode kasutamise minimeerimine ja autode säästlik kasutamine. Seega tuleks algul mõelda, kas üldse on vaja sõita. Kui on vaja ametiautot kasutada, siis antakse juhtidele nõu teekonna planeerimise, külmalt käivitamise, kiiruse, sõidustiili ja mootori kasutuse kohta, et edendada ohutumat ning keskkonnasäästlikumat sõitu. Töötajaid kutsutakse ka üles jala käima, kasutama jalgratast, ühistransporti või kasutama ühiselt isiklikke sõidukeid. Kui on vaja kasutada isiklikku autot, siis soovitatakse kasutajal sõita ökonoomselt, hästi hooldatud ja kütusesäästliku autoga.¹

6.14 NUTIKAD TRANSPORDISÜSTEEMID

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala kasutab oma sõidukipargi puhul nutikaid transpordisüsteeme või on loiminud sõidukipargi oma töötajate isiklike sõidukitega.

Nutikas transpordisüsteem on tarkvara ja riistvara komplekt, mis aitab äri- ja tootmisalal transpordivoogu parandada. Selle elemendid võivad olla GPS-süsteemid, tähised, teerajatised, reaalaja infosüsteemid või sidevõrgud. Suure äri- ja tootmisala puhul, kus on palju külastajaid ja kaubaliiklust, on tähtis rakendada sellist süsteemi. Tegu on aga suure investeeringuga, mistõttu see sobib vaid suuretevõtetele või äri- ja tootmisalale, mis võtab enda alla suure ala, ning vajalik on tihe koostöö kohaliku omavalitsusüksusega. Paljudel juhtudel on selline süsteem suureks abiks tiheda asustusega piirkondades ja võimud suhtuvad sellesse hästi – seda kasutatakse liikluse modelleerimiseks, planeerimiseks, õhukvaliteedi ohjamiseks ning heitmete vähendamiseks.

Suurte äri- ja tootmisalade puhul võib liikluse modelleerimiseks olla vaja koguni alasisest nutikat transpordisüsteemi; kui see lõimida parkimis- korralduse või piirangute juhtimisega ning kombineerida seda töötajate mõistliku transpordikasutusega – nii saab muuta äri- ja tootmisala transpordi- ja liikuvuskuvandit.

Peamised edutegurid

- Tihe koostöö kohaliku omavalitsusüksusega.
- Parandab üldist transpordiolukorda, transpordi tööviljakust, sõidu-kindlust jne.
- Probleemid liiklusummikutega saavad lahenduse.
- Vähem liiklusõnnetusi, suurem liiklusohutus, kergemad liiklusvood.
- Suurem transpordi säästlikkus, parem õhukvaliteet ja väiksem kütusekulu.

Võimalikud takistused

- Investeeringud tarkvarasse ja töötajatesse, kes oskavad seda kasutada.
- Aeglane tasuvus.
- Hea juhtimine ja võimaluse korral vajalikud lisaekspertidid.
- Äri- ja tootmisala laiemas asukohas puudub nutikas transpordisüsteem.
- Kohalik omavalitsusüksus ei ole koostööst huvitatud.

6.15 TEEKONNA PLANEERIMINE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala on võtnud kasutusele teekonna planeerimise teenuse või valdab sellist tarkvara.

Äri- ja tootmisala ettevõtted saavad pakkuda teekonna planeerimise teenust. Seda saab kasutada nii töösõitudeks kui ka autoga tööle tulekuks. Veel saab

süsteemi rakendada suurtel kaartidel, kus töötajad ja külastajad saavad vaadata võimalikke ning mõistlikke marsruute, mis viivad äri- ja tootmisalani.

Peamised edutegurid

- Töötajad on huvitatud aja ja raha säästmisest, kasutades marsruuti, mis võimaldab neil kiiremini äri- ja tootmisalale jõuda.
- Kütusekulu vähenemine.
- Teenuse ligitõmbav kuvand.
- Teenuse reklaamimine selle hüvede rõhutamisega.

Võimalikud takistused

- Vajalikud on ressursid (tarkvara, personal jne).
- Töötajad ei ole huvitatud oma väljakujunenud marsruudi muutmisest.

Hea praktika

- Plovdivis (Bulgaaria) asuva värviliste metallide tehase töötajate seas tehakse igal aastal küsitlus nende liikuvuskäitumise kohta. Selle abil saadakse teada, kas väikebusside ühiskasutus on vajalik, ja planeeritakse BIZi ühistranspordi uusi marsruute.⁴

6.16 LIIKLUS/LIIKUVUSTEAVE

Meetme kirjeldus. Äri- ja tootmisala pakub töötajatele teenust/tarkvara, mis annab reaajas liiklusteavet ja aitab vältida liiklusummikuid.

Reaajas liiklus- ja liikuvusteavet äri- ja tootmisala töötajatele saab anda äri- ja tootmisala veebisaidi ning ettevõtete kaudu, e-posti teel või paluda töötajatel koguni kuulata teatud raadioprogrammi, kus edastatakse ilma-teadet, liiklusteavet, teavet liiklusõnnetuste ja ühissõidukite hilinemiste jms kohta. Koostöö kohaliku omavalitsusüksuse ja muude sidusrühmadega on oluline.

Peamised edutegurid

- Reaajas teave.
- Sagedased liiklusummikud piirkonnas.
- Koostöö kohaliku omavalitsusüksuse, kohaliku transpordifirma ja muude asjaomaste sidusrühmadega.
- Teenuse tutvustamine.

Võimalikud takistused

- Investeeringute vajalikkus.
- Ebapiisav tutvustamine.
- Töötajad ei kiirusta muutma teatud teabekanalite jälgimise harjumusi.

KASULIKUD MATERJALID JA ABIVAHENDID

ABIVAHEND <http://www.mobilitymanagement.be/english/measures/meas9.htm>

Tegu on otsingumootoriga, mis aitab ettevõtetel koostada oma liikuvuskava ja tõhusalt edendada ühistranspordi kasutust, ettevõtte ühise transpordi kasutust, erasõidukite ühiskasutust, jalgsi liikumist ja rattaga liikumist kodu ning töökoha vahet.

Abivahend on kättesaadav viies keeles: inglise, saksa, itaalia, prantsuse ja hollandi.

ELTIS <http://www.eltis.org/>

Eltis toetab Euroopa linnapiirkondade liikuvusalase teabe, teadmiste ja kogemuste vahetust. Saidil on rubriik Case Studies (juhtumiuuringud), kus tutvustatakse säästva liikuvuse (sh parkimiskorralduse) edukaid näiteid.

ÜHENDKUNINGRIIGI TRANSPORDIMINISTEERIUM

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110130183933/http://www.dft.gov.uk/pgr/sustainable/travelplans/work/essentialguide.pdf>

Ühendkuningriigi transpordiministeeriumi väljaanne "The Essential Guide to Travel Planning" sisaldab kasulikku teavet parkimiskorralduse kohta.

KASUTATUD KIRJANDUS

¹TOOLBOX for Mobility Management in Companies
<http://www.mobilitymanagement.be/english/index.htm>

²Ühendkuningriigi transpordiministeerium, "Essential Guide to Travel Planning" (2008)

³Ühendkuningriigi transpordiministeerium, "A travel plan resource pack for employers" (Töandjatele mõeldud sõidukava koostamise abimaterjalide kogum) (2006)

⁴Äri- ja tootmisalade liikuvuskorraldus (MoMa.BIZ) (MoMa.BIZ)
<http://moma.biz>

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EACI nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.